

Tehtäviä videoon 1

Näitä tehtäviä voi hyödyntää työyhteisön kesken kollegaryhmässä. Esihenkilö voi myös johdattaa tehtävien pariin ottamalla vaikka yhden kerrallaan työpaikan tapaamisissa. Tehtäviä voi käyttää muissakin vaiheissa kuin tässä ehdotetuissa.

ASKEL 1

1. **Mikä on työttömyyden syy?** Listaa kaikki mahdolliset syyt, joita voit kuvitella. Pohdi sitten, miten ohjaajana olisi hyödyllistä lähestyä näitä tekijöitä.
2. Pohdi jotain elämässäsi tai läheisesi elämässä hyvin tärkeitä onnistumista, saavutusta, siirtymää tai muutosta. **Mikä kaikki vaikutti siihen, että onnistuminen oli mahdollista?**
3. Pohdi jotain elämässäsi tai läheisesi elämässä tärkeitä taitekohtaa, jossa asiat eivät menneet kuten toivoit tai joissa muutos oli ei-toivottu. **Mikä kaikki vaikutti siihen, että toivottu asia ei toteutunut?**
4. **Ohjausharjoite** roolityöskentelynä parittain:
 - a. Toinen ohjaa, toinen on asiakas. Asiakkaana oleva hyödyntää oman oikean asiakkaansa tilannetta, eläytyy hänen asiaansa ja kokemukseensa siltä pohjalta, miten sitä tuntee ja puhuu ohjaajalle siitä tilanteesta käsin. Ohjaaja ohjaa "tosissaan" eikä esitä mitään erityistä roolia.
 - b. Mitä ajatuksia heräsi asiakkaan tilanteeseen liittyen? Mitä havaintoja teitte ohjaajan toiminnasta?

ASKEL 2 ja 3

1. Muistele jotain (omaa tai läheisen) erityisen hyvin **onnistunutta ja mieleenpainuvaa asiakaskokemusta**, jossa olit itse asiakkaana, autettavana ja palveltavana. Miksi se mielestäsi onnistui?
2. Muistele jotain (omaa tai läheisen) **asiakaskokemusta, joka oli mielestäsi erityisen epäonnistunut**. Miksi se mielestäsi epäonnistui?
3. **'Arvoja t. arvostuksia** ja intressejä peilaavat harjoitteet, esimerkkinä Ohjaustyön oppaan "elämän tärkeät asiat -puu" (Vehviläinen, 2014, s. 54)

Elämän tärkeät asiat -puu. Tässä piirrosharjoituksessa ohjattava piirtää puun, jonka runkona on hänen elämänsä tai hyvinvointinsa, oksina hänen elämänsä tärkeät asiat, ja lehtinä ne tavat, joilla hän konkreettisesti edistää elämänsä tärkeitä asioita. Tämän tyyppistä harjoitusta voi käyttää ohjauksen jokaisessa vaiheessa. Se on otollinen motivaation ja elämän perustavien päämäärien tutkimiseen. Se voi auttaa myös kuormittumisen ja väsymisen tarkastelussa tai työskentelyn päättyessä, kun katsetta siirretään ohjauksen jälkeiseen vaiheeseen. Harjoituksessa voi painottua omien arvojen kirkastaminen tai sen pohtiminen, tuleeko tärkeille asioille annettua elämässä aikaa ja suuntautuvatko omat arkiset aktiviteetit niiden suuntaisesti. Harjoituksen voi tehdä yksin, tai omaa puuta voi tutkia toisten kanssa. Lisää tämän tyyppisiä oman elämän hahmottamisen työkaluja löytyy erityisesti valmennuskirjallisuudesta ja uraohjauksen piiristä.

4. **'Ohjauksen orientaatioiden eriyttäminen.** Käsitelkää pienissä ryhmissä tai pareissa jotain teille aitoja ongelmatilanteita niin, että vastaanottaja pyrkii pysymään tietyssä orientaatioissa. Kolmikoissa voidaan toteuttaa harjoite siten, että yksi tarkkailee vuorovaikutusta. Nelikko voi toteuttaa harjoitteen niin, että vastaanottajat toteuttavat eri orientaatiota ongelman vastaanottamisessa ja yksi tarkkailee. Antakaa aiheen käsittelylle esimerkiksi 10 minuutin aika. Lopuksi purkakaa kokemukset. Miltä tuntuvat Oongelmanratkaisu-, tutkiva ja kannatteleva orientaatio, mitä keinoja niihin tunnistatte toimiviksi? Orientaatioiden esittely löytyy Ohjaustyön oppaasta sekä oheisesta kalvoista "Orientaatiot pähkinänkuoressa".
5. **Asiakastapausten** tarkastelut yhdessä kollegoiden kesken
 - a. Vaikeat/askarruttamaan jääneet
 - b. Myönteisesti mieleen painuneet
6. Tarinalliset esimerkit erilaisten ihmisten vaiheista ja niiden tutkiminen toimijuuden näkökulmasta
7. Toimintahorisontin (=asiakkaan toimijuuteen vaikuttavan **yhteiskunnallisen kokonaistilanteen**) tutkailu tapausesimerkkien kautta tai oman kokemuksen myötä. *Hodkinson ja Sparkes (1997)* tarjoavat tähän tarkasteluun muutamia keskeisiä apuja:
 - a. Kenen kanssa asiakas rakentaa ratkaisujaan, millaiset suhteet ovat muovaamassa hänen tilannettaan?
 - b. Millaista pääomaa (kuten osaamista, resursseja, suhteita) hänellä on: materiaalista, älyllistä, sosiaalista, kulttuurista? Minkä pääoman puute ehkä varjostaa elämää?
 - c. Millaiset arjen toistuvat rutiinit vaikuttavat hänen ratkaisuihinsa ja mieltämäänsä mahdollisuuksien kenttään?
 - d. Millaiset katkokset, itse valitut tai pakotetut valintatilanteet ovat muovanneet ja muovaavat hänen valintojaan?

ASKEL 4

1. **Yhteisöohjauksen mallin 7 avainkohtaa.** Yhteisöohjauksen mallissa ideana on keskustella oheisten avaimien kautta yhteisön työskentelyyn vaikuttavista ”solmukohdista”. Tarkoitus on keskittyä siihen, missä eniten tuntuisi olevan korjattavaa tai puhuttavaa. Solmukohdat esitellään mm. tässä tekstissä (Vehviläinen 2015). Lisäksi ne löytyvät Vehviläisen luennolta ”Kun yhteisö ohjaa” (hankkeen materiaaleissa) sekä luennon kalvosarjasta (ohessa).
2. **Onnistumisten yhteiset syväanalyysit:** käsitelkää yhdessä perusteellisesti jokin onnistuminen. Miksi onnistuitte, mikä kaikki teki sen mahdolliseksi?
3. **Pulmatilanteiden yhteiset syväanalyysit.** Käsitelkää yhdessä perusteellisesti ja analyttisesti, mikä kaikki vaikuttaa siihen, että jokin tilanne tai tehtävä ei onnistunut. Pyrkikää välttämään näkökulmaa ”kenen syy” – eritelkää pulmia kokonaisvaltaisesti!
4. **Ohjattavan prosessien kuvaukset yhteisesti prosessoiden.** Institutionaalisen polun kuvaus on usein tavalla tai toisella jo viitoitettu, mutta lähestykää sitä myös ”pullonkaulojen” tai toistuvien jumien osalta. Tärkeä on myös pohtia, ei niinkään institutionaalisen palvelupolun, vaan erilaisten tosielämän polkujen kannalta, omien asiakaskokemusten pohjalta. Millaisia toistuvia kuvioita löydätte? Mitä ohjauksessa voisi niille tehdä?
5. **Yhteisön osaamiskartta** ja keskinäinen osaamisen jakaminen. Miettikää ja kirjatkaa mitä kaikkea osaamista teillä on ja käyttäkää ennakkoluulottomia tarkastelukulmia!

LÄHTEET

Hodkinson, P. & Sparkes, A.C. (1997) Careership: A Sociological Theory of Career Decision Making. British Journal of Sociology of Education, Vol. 18, No. 1 (1997), pp. 29-44

Vehviläinen, S. (2014) Ohjaustyön opas. Yhteistyössä kohti toimijuutta. Helsinki:Gaudeamus.

Vehviläinen, S. (2015). Yhteisöohjauksen solmukohdat: opintojen ohjaus Tampereen yliopistossa. Aikuiskasvatus, 35(4), 292–296. <https://doi.org/10.33336/aik.94158>
<https://journal.fi/aikuiskasvatus/article/view/94158/52836>